

POSTANOWIENIE

10 września 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Adam Doliwa

na posiedzeniu niejawnym 10 września 2024 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa J. G. i M. G.
przeciwko Bank spółce akcyjnej w W.
o zapłatę i ustalenie,
na skutek skargi kasacyjnej Bank spółki akcyjnej w W.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie
z 31 stycznia 2023 r., I ACa 681/22,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od pozwanego na rzecz powodów 2700 (dwa tysiące siedemset) złotych kosztów postępowania kasacyjnego z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia niniejszego postanowienia pozwanemu do dnia zapłaty.**

UZASADNIENIE

Pozwany bank w sprawie o zapłatę i ustalenie wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z 31 stycznia 2023 r.

Skarżący w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej powołał się na występowanie istotnych zagadnień prawnych, sprowadzających się do następujących pytań:

- 1) czy roszczenie restytucyjne kredytobiorców o zwrot nienależnie świadczonych rat kredytu w związku z nieważną umową kredytu staje się

wymagalne w terminie wskazanym w wezwaniu do zapłaty wysłanym do kredytodawcy na etapie przedsądowym, nawet jeśli z treści wezwania do zapłaty nie wynika, że kredytobiorcy zostali poinformowani o skutkach wyeliminowania z umowy kredytu denominowanego do CHF postanowień abuzywnych w postaci nieważności umowy kredytu w całości, że skutki te znają, rozumieją i w pełni akceptują i że nie akceptują postanowień abuzywnych, żądając przy tym uznania umowy kredytu za nieważną, a zatem, że roszczenie restytucyjne kredytobiorców staje się wymagalne na etapie przedsądowym, nawet jeśli konsumenci nie oświadczą wyraźnie wobec banku, jaka jest ich wola co do dalszych losów umowy kredytu, w sytuacji gdy nadal mamy stan bezskuteczności zawieszanej umowy kredytu?;

2) czy dla wymagalności roszczenia kredytobiorców o zwrot nienależnie świadczonych rat kredytu denominowanego do waluty CHF w związku ze stwierdzeniem nieważności umowy kredytu, konieczne jest należyte poinformowanie kredytobiorców przez sąd o skutkach wyeliminowania z umowy postanowień abuzywnych w postaci nieważności umowy kredytu w całości, jak również o możliwości akceptacji tych postanowień przez kredytobiorców bądź odmowy ich akceptacji i żądania stwierdzenia nieważności umowy kredytu, a następnie konieczne jest wyraźne oświadczenie przez konsumentów czy chcą być dalej umową związani i następnie akceptują postanowienia abuzywne, czy jednak nie chcą być związani umową i żądają stwierdzenia jej nieważności, gdyż dopiero z tym momentem ustaje stan bezskuteczności zawieszanej umowy kredytu i dopiero od tego momentu można mówić o wymagalności roszczenia restytucyjnego kredytobiorcy w związku z nieważną umową kredytu?;

3) czy roszczenie restytucyjne kredytobiorców w związku z nieważnością umowy kredytu nie stanie się wymagalne z dniem uprawomocnienia się wyroku stwierdzającego nieważność umowy kredytu, gdyż do tego momentu mamy do czynienia ze stanem bezskuteczności zawieszanej umowy kredytu, skoro kredytobiorcy mogą zaakceptować postanowienia abuzywne i być dalej związani umową?

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna stanowi nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa i prawidłowej wykładni, jak również w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych. Natomiast nie jest to ogólnodostępny środek zaskarżenia orzeczeń, który umożliwia rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej. Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu uregulowana w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony tylko do zbadania przesłanek określonych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c. Zatem nie służy merytorycznej ocenie skargi kasacyjnej. W razie wystąpienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Skarżący ma obowiązek wskazać i uzasadnić określoną przesłankę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. W ten sposób ustawodawca zmierzał do zagwarantowania, że skarga kasacyjna jako nadzwyczajny środek zaskarżenia prawomocnych orzeczeń będzie pełnić przypisane jej funkcje publicznoprawne. Ograniczenie tych przesłanek do czterech ma zapewnić, że przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ustrojowo i procesowo jest uzasadnione wyłącznie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne, a skarga kasacyjna nie będzie instrumentem wykorzystywanym w każdej sprawie. W związku z tym nie w każdej sprawie skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania, w przeciwnym razie Sąd Najwyższy stałby się wbrew obowiązującym regulacjom sądem trzeciej instancji. Nie jest zaś rolą Sądu Najwyższego korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa w każdej indywidualnej sprawie.

Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotychczas w orzecznictwie, którego wyjaśnienie może przyczynić się do rozwoju prawa. Zagadnienie prawne musi być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (postanowienie Sądu Najwyższego z 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01), a jednocześnie zostać przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, aby umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumpcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (postanowienia Sądu Najwyższego: z 15 października 2002 r., III CZP 66/02; z 22 października 2002 r., III CZP 64/02; z 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08).

Skarga kasacyjna pozwanego nie zawiera argumentów dostatecznych, które pozwalają uznać, że skarżący skutecznie wykazał, że w sprawie została spełniona przesłanka określona w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

Należy wskazać, że powołane przez skarżącego zagadnienia prawne dotyczące wymagalności roszczenia restytucyjnego kredytobiorcy zostały rozstrzygnięte w orzecznictwie (zob. uchwałę SN z 7 maja 2021 r., III CZP 6/21; wyroki SN: z 16 lutego 2021 r., III CZP 11/20; z 9 września 2022 r., II CSKP 794/22, i z 25 maja 2023 r., II CSKP 989/22. W tym kontekście Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej wyjaśnił, że zgodnie z wykładnią prawa polskiego termin przedawnienia roszczeń przedsiębiorcy rozpoczyna bieg dopiero od dnia uprawomocnienia się wyroku stwierdzającego nieważność rozpatrywanej umowy kredytu hipotecznego, co skutkowałaby uznaniem, że przedsiębiorca ten naruszałby obowiązki umowne tej umowy dopiero od tej daty. Tym samym zainteresowany konsument, w przypadku gdyby jego roszczenia restytucyjne nie uległy przedawnieniu, nie mógłby uzyskać odsetek za opóźnienie od dnia wniesienia przez niego żądania zwrotu kwot zapłaconych na podstawie nieuczciwych warunków zawartych we wspomnianej umowie, co zachęcałoby wspomnianego przedsiębiorcę, z naruszeniem dyrektywy 93/13, do systematycznego odrzucania takich żądań. TSUE podniósł również, że odmienne stanowisko mogłoby zachęcać przedsiębiorcę do przedłużania postępowania, stwierdzając przy tym, że skuteczność ochrony przyznanej konsumentom przez

dyrektywę 93/13 byłaby zagrożona, w sytuacji gdyby konsumenci, powołując się na prawa, które wywodzą z tej dyrektywy, byli narażeni na ryzyko nieotrzymania odsetek za opóźnienie od kwot, które muszą zostać im zwrócone z uwagi na nieważność takiej umowy od momentu upływu terminu nałożonego na przedsiębiorcę do wykonania świadczenia, po tym jak przedsiębiorca ten otrzyma wezwanie do zwrotu tych kwot (zob. wyrok TSUE z 14 grudnia 2023 r., C-28/22).

Ponadto Sąd Najwyższy w punkcie 4 uchwały z 25 kwietnia 2024 r., III CZP 25/22 stwierdził, że bieg roszczenia banku o zwrot kwot wypłaconych z tytułu kredytu rozpoczyna się co do zasady od dnia następującego po dniu, w którym kredytobiorca zakwestionował względem banku związanie postanowieniami umowy. Tym samym do rozpoczęcia tej wymagalności nie jest konieczne złożenie przez kredytobiorcę żadnego sformalizowanego oświadczenia przed odpowiednim organem, a przyjęcia konieczności złożenia takiego oświadczenia pozostawałoby w sprzeczności z jednolitym orzecznictwem TSUE. Powyższe ustalenia są zgodne z oceną prawną sądów obu instancji, które uznały, że o wymagalności odsetek decyduje wezwanie do zapłaty (art. 481 § 1 i art. 455 k.c.), a za wezwanie do zapłaty uznały wniosek o zawezwanie do próby ugodowej (k. 56-64). Wezwanie to pozostało bez odpowiedzi, bowiem pozwany nie stawiał się na posiedzenie ugodowe wyznaczone na 23 października 2018 r. a do ugody nie doszło. Zatem pozwany pozostawał w opóźnieniu z zapłatą od dnia następującego po dniu wyznaczenia posiedzenia ugodowego, a więc od 24 października 2018 r.

W świetle powyższego należy stwierdzić, że sformułowane przez skarżącego zagadnienia nie stanowią zagadnień nowych, niewyjaśnionych dotychczas w orzecznictwie. W związku z tym przedstawione w skardze kasacyjnej zagadnienia prawne nie mają waloru nowości i nie są zagadnieniami istotnymi, których wyjaśnienie przyczyni się do rozwoju prawa.

Sąd Najwyższy uznał, że nie ma innych przyczyn uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, w szczególności nieważności postępowania (art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c.).

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 1 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono zgodnie z art. 98 § 1, 1¹ i 3 k.p.c. w związku z § 2 pkt 6, § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tekst jedn. Dz. U. z 2023 r. poz. 1935).

[SOP]

[ms]